

Másik lényeges tulajdonságnak a szemlélődő, bölcs, józan *realizmus* látszik. Szekfü Gyula szerint a magyar politika mindig az „elérhető és szükség” szempontjaihoz igazodott. Realizmus jellemzi a magyar irodalom és művészet egész fejlődését. Farkas Gyula szerint „aligha véletlen, hogy a (magyarság) költészete a realizmusban érte el eddig legmagasabb lehetőségét és hogy például a német romantika két virága semmi hatással sem volt rája”. Bizonyára a realizmus józanságaival függ össze az is, hogy az igazi magyarság idegenkedik minden szélsőségtől és ködös miszticizmustól. Ravasz László jellemzőnek tartja, hogy a germán-angolszász köd nem szerepel meséinkben és mondáinkban. Vallásos életünket is inkább a józanság, mint az extázis hatja át. Realizmusunk azonban nem jelent földhözragadottságot, *dús fantázia* színezi, amint ezt mesélőkedvünk, diszkrétizetünk színpompájából, népviseletünk gazdaságából, stílusunk gyakori kép- és metafora-használatból, továbbá a képzőművészetünkben megfigyelhető mély és tüzes színekből többen is kielemezték.

Magyar tulajdonság a csendes, borongó *érzelmesség* is. A jellegzetes magyar műfajt Babits Mihály az érzelmes lírai dalban találja meg, Zolnai Béla szerint stílusunk tele van szubjektív képekkel és hangulatokkal, az író szubjektivitása nálunk az objektív műfajokon is áttör.

Az előbbi tulajdonságokkal függ össze az is, hogy a magyar ember nehezen cselekszik. *Passzív*. Babits szerint a magyar tragikus hősök bűne legtöbbször nem a cselekedet, hanem a mulasztás. De a cselekvés nehézsége lehet erény is. A magyar politikai egyik eszköze a néma lázadás, a passzív rezisztencia. A mérleg másik oldalán áll a magyarság *katonai* aktivitása. Személyes bátorság, önzetlen önfeláldozás, a magyar virtus népmeséink hőseit is jellemzi. (Visky.)

Sajátos nemzeti tulajdonságaink (ezekből mi most csak a legfőbbeket érintettük) az európai népekkel való kapcsolatainkra is rányomták bélyegüket. Több tanulmányban is visszatér az a gondolat, hogy a magyar művelődés elsősorban a vele alkatilag rokon latin népektől (franciák, olaszok...) merített ösztönzéseket. Gerevich Tibor tanulmánya ezt a tézist a magyar művészet történetére nézve különösen gazdag dokumentációval bizonyítja. Kodály Zoltán pedig arra utal, hogy nálunk a német zenéből is csak az olasz kultúrán nőtt mestereknek van igazi talaja. Irodalmunk latin és neolatin inspirációi nem is kívánnak különös bizonyítást.

Az egyes tanulmányok részletes elemzésére, mint említettük, nem térhetünk ki, a gazdag tartalmú könyv egyébként is azt követeli, hogy minden tanár alaposan ismerje; a magyar- és történetiszakos tanároknak különösen nélkülözhetelen.

Baróti Dezső dr.

Vitéz Temesi Győző dr.: Földrajzi zsebkönyv 1940. A Magyar Földrajzi Társaság kiadása. Ára 1,60 P.

Érdeklődéssel és örömmel fogadjuk a Földrajzi zsebkönyv idei kiadását, megindulása óta immár a második kötet. Régi emlékeket ébreszt bennünk a könyvecske lapozása. Diákkorunkban — egykori földrajztanáraink jóvoltából — élénk érdeklődéssel néztünk és olvastunk hasonló műveket. Mindig volt bennünk valami új és olyan, ami tankönyveinkből hiányzott és nem volt lec-

keformája, ami rokonszenvünk elé gátat vetett volna. Ezekből tudtuk meg, hogy a világ sokkal tágasabb és tartalmasabb, mint ahogy azt szűkreszabott tankönyveink elének tárják.

A földrajzi látókör növelése, az iskola és a nevelés szempontja a legfontosabb, amivel a Földrajzi zsebkönyv az ifjúságnak és nekünk is szolgálhat. Tudjuk, hogy emellett a nagyközönség igényeire is gondolni kell a könyvecske tartalmának összeállításánál. A kétféle szükséglet nem mindig egyeztethető, ezért nem is kívánhatjuk, hogy a zsebkönyv minden cikke érdekelje a közép- és középfokú iskola tanulóját. De annál inkább érdekelheti a felnőtteket s itt elsősorban tanulóink szüleire gondolunk. S meg kell állapítanunk, hogy általános nemzetnevelői szempontból a *felnőttek oktatása*, felvilágosítása, a földrajzi kérdések iránti érdeklődésének ébrentartása éppen olyan fontos, mint a diakkori földrajzi oktatás. Mi lenne erre hivatottabb, mint egy jól megszerkesztett és *minél szélesebb körben, minden társadalmi rétegben népszerűsített földrajzi zsebkönyv*.

Az idei Földrajzi zsebkönyvnek egyik fogyatékossága, hogy ismét kevés példányban jelent meg. A másik az, hogy talán nem szeretné magára venni a népszerűség-hajhászás (értjük a terjesztés szélesebbé tételére) vádját. Pedig a kitűzött nemes cél és a jószándék („*Minden művelt magyarhoz szólnunk és különös szeretettel számolunk a tanulóifjúság érdeklődésével*“) minél tagabb munkálása és gyakorlása nem hiba.

A Földrajzi zsebkönyv tartalma igen változatos és időszerű. Mindenki számára tanulmányos, emellett sokat használhatunk belőle földrajz óráinkon is. Legtöbb cikke a mai Európa sorsával és *viasszaszerzett területeink* földrajzi, népi és gazdasági problémáival foglalkozik. Mind azokkal, amelyek benne élnek ma mindenki lelkében, de nem mindenki rendszeres és tárgyilagosan. Iskolai térképészeti tanításunkat jól kiegészíti az idevágó két cikk és ezek mellékletei. A statisztikai anyag a legújabb eredményeket közli és jól használható. Számos rajz és időszerű térkép emeli a könyv értékét és hozzájárul ahhoz, hogy a közönség, a tanulóifjúság (részükre talán néhány vonzó, színes földrajzi leírás, vagy eseménydús utazási mozzanatok még kedvesebbé tennék a zsebkönyvet), és a földrajztanítással foglalkozó tanárok szívesen fogadják.

Reménykedve várjuk a következő évi könyvecsét, mert bízunk benne, hogy az, mindannyiunk boldogságára ismét új statisztikát közöl és újabb, visszatért magyar tájak földrajzi leírásával fog megörvendeztetni.

Udvarhelyi Károly

KÜLFÖLDI TANITÁSI MOZGALMAK.

(Külföldi folyóiratok nyomán.)

1. **A magyar gimnáziumok mult tanévi érettségi eredményei Romániában.** Romániában az érettségi vizsgálatot erre kijelölt külön vizsgáló bizottság előtt kell letenni. A bizottságok egyetemi tanár elnöke mellett egy-egy központi városban vizsgáztatják a közelében fekvő városok érettségire jelentkező tanulóit. A magyar iskolák tanulóinak az állami iskolák tanulóival együtt kell vizsgáznok, s a teljesen román összetételű bizottságok, ve-